

Sirið Stenberg
landsstýriskvinna

Svar upp á

fyrirspurning nr. 3/2017 eftir § 52a í tingskipanini frá Bjørt Samuelsen, lögtingskvinnu um vaksandi vandan við antibiotikamótstöðuförum bakterium

Spurningurin var soljóðandi:

1. Metir landsstýrismaðurin, at trupulleikin við fjølmótstöðuförum bakterium er tikin í nóg stórum álvara, og at øll neyðug tiltøk eru sett í verk at fyrbyggja væl kenda vandanum?
2. Kann landstýrismaðurin veita vissu fyri, at tamarhald er á støðuni við mótstöðuförum bakterinum á sjúkrahúsum okkara?
3. Hvørjar eru orsøkirnar til, at trupulleikin veksur – hóast tiltøk at fyrbyggja eru sett í verk?
4. Verður vandin fyri fjølmótstöðuförum bakterium tikin við í metingina, tá avgjørt verður, hvørji sjúkrahús froyenska heilsuverkið sendir sjúklingar til uttanlands?
5. Hvussu eru útlitini fyri at fáa sett mikrobiologar og onnur fakfólk við servitan á økinum í starv í heilsuverkinum?
6. Hvat er og verður gjørt til tess at kunna almenningin, kommunulæknar og onnur um, hvussu farast skal fram at avmarka vandan?
7. Hvørji stig fer landsstýrismaðurin at taka her og nú fyri í størst møguligan mun at binda fyri, at trupulleikin sleppur av vaksa?

Svar:

Til nr. 1:

Trupulleikin við fjølmótstöðuförum bakterium (eisini nevndar multiresistentar bakteriur) verður tikin í størsta álvara. Nógv átøk eru framd, og verða fleiri átøk eisini gjørd frameftir.

Nógv orka er- og verður framvegis nýtt til at tryggja dagfördar mannagongdir, undirvísing av starvsfólki og sjúklingum/avvarðandi í, hvussu tey skulu handfara ymsar støður í mun til smittuverju.

Á Landssjúkrahúsinum er ein smittuverjunevnd. Smittuverjunevndin arbeiðir støðugt við evninum og heldur seg dagfördan innan øki í tøttum samstarvi við Statens Serum Institut. Leiðreglur innan økið verða áhaldandi dagfördar og tillagaðar nýggjari vitan.

Starvsfólk, sum verða sett í starv á sjúkrahúsinum, skulu á smittuverjuskeið, og bjóðar Landssjúkrahúsið eisini starvsfólkum frá primera heilsugeiranum við, t.v.s. tí partinum av heilsuverkinum, sum liggur uttanfyri sjúkrahúsverkið.

Síðan 2007 hevur smittuverjufrøðingur verið í starvi á Landssjúkrahúsinum. Starvið sum smittuverjufrøðingur umfatar øll trý sjúkrahúsinu umframt primera geiran. Í 2016 var hetta økið uppraðfest við 500 tús. kr. Umframt smittuverjufrøðingin, eru smittuverjuumboð (ambassadørar) knýtt at øllum deildum, við tí endamáli at styrkja skipanina og verksetingina av leiðreglum og vitan innan økið sum heild.

Tveir mikrobiologar frá Statens Serum Institut eru fast knýttir at Landssjúkrahúsinum og eru eina viku hvørt vár á Landssjúkrahúsinum. Mikrobiologarnir fremja eina sokallaða prævalensskanning av sjúkrahúsibornum infektiónum. Tað vil siga skráseting av sjúkrahúsibornum infektiónum hjá sjúklingum ein útvaldan dag á frammanundan útvaldum deildum. Harumframt gera mikrobiologarnir eina antibiotika góðskuskoðan.

Úrslitini frá prævalensskanningum og antibiotika góðskuskoðanini verða síðani lögð fram fyri leiðslum og starvsfólkum, og verða brúkt sum grundarlag í metingini, um tørvur er á at seta átøk í verk í mun til smittuverju.

Harafurat er ein mýlafrøðingur (molekylærbiolog) knýttur at Rannsóknarstovuni og er við til at menna kanningararbeiðið innan mýlafrøði o.a. Eisini er framkomin útgerð fingin til vega, sum munandi skjótari kann staðfesta fjølmótstøðuførar bakteriar.

Landssjúkrahúsið samstarvar eisini við Apoteksverkið. Ein farmaseutur frá Tjaldurs Apoteki starvast í hálv tíðar starvi á Landssjúkrahúsinum. Uppgávan hjá farmaseutinum er millum annað at fylgja við heilivágsnýtsluni, ráðgeva og undirvísa innan økir, sum til dømis nýtslu av antibiotika.

Nevnast skal eisini, at sjúkrahúsinu hava egin reingerðarfólk, og at neyvar leiðreglur um reingerð eru ásettar, ið tryggja eina reingerð á sera høgum støði í okkara sjúkrahúsverki. Hetta var millum annað nakað sum akkrediteringsstovnurin IKAS viðmerkti, tá ið tey vóru í Føroyum í sambandi við at akkreditera sjúkrahúsinu.

Tá nýggi H-bygningurin er liðugur, verða umstøðurnar at avbyrgja sjúklingar góðar. Umframt tvær væl útgjörðar há-isolatiónsstovur, eru bert einastovur í nýggja bygninginum.

Starvsfólk verða undirvíst og vegleidd í mannagongdum fyri økið, og allir sjúklingar sum koma frá útlenskum sjúkrahúsum, ella hava verið í sokallaðum “vandaøki” verða kannaðir (screenaðir), tá teir koma inn á sjúkrahús í Føroyum.

Øll starvsfólk sum koma eitt nú frá Danmark ella øðrum londum, skulu vísa negativt screeningsúrslit av ávísari bakteriu, eftir fastlagdari mannagongd.

Arbeitt verður framhaldandi við at seta enn fleiri átøk í verk, millum annað við at leggja lunnar undir eina skipan, sum verður nevnd antibiotica stewardship, sum hevur til endamáls at yvirvakja og bøta um nýtsluna av antibiotikaheilivági.

Til nr. 2:

Landsstýriskvinnan metir, at trupulleikin við mótstøðuførum bakterium verður tikin í størsta álvara, og at tamarhald er á støðuni í mun til, at tað ikki hevur verið nakað nýtt útbrot síðan VRE útbrotið í 2015/16. Tørvur er tó á støðugt at fylgja gongdini neyvt, so røttu tiltøkini hesum viðvíkjandi verða sett í verk. Hetta fyri at tryggja, at tamarhald framvegis verður á støðuni og at møgulig nýggj útbrot kunna fyrbyggjast.

Til nr. 3:

Trupulleikin við fjølmótstøðuførum bakterium, er ein alheims trupulleiki, sum stavar frá ovurstórari nýtslu av antibiotika í nógvum londum, bæði á sjúkrahúsum og í primera geiranum, umframt á djóralæknaøkinum.

Sambært Statens Serum Institut kann ov stór antibiotikanýtsla hava við sær, at bakteriur menna mótstøðuføri fyri antibiotika, sum verður nýtt at viðgera við. Hetta hevur við sær at viðgerðin av mótstøðuføru bakteriumum virkar ikki.

Mótstøðuførar bakteriur kunnu smitta millum fólk, og bakteriur kunnu flyta mótstøðuføri sínámillum.

Mótstøðuførar bakteriur yvirliva vanliga, um antibiotika er til staðar, og tí er týðningarmikið at brúka so lítið av antibiotika sum gjørligt, bæði til menniskju og djór.

Harumframt kann breiðspektra antibiotika verða viðvirkandi orsök til vøkstur av mótstøðuførum bakterium. Hetta slagið verður nýtt til viðgerð, har bakterian sum elvir til sjúkuna er ókend.

Eisini skal nevast tann avbjóðing, at føroyska sjúkrahúsværkið sendir nógvar sjúklingar til viðgerðar uttanlands, sum so kunnu verða smittað uttanlands óheft av teimum fyrbyggjandi átøkum, sum verða gjørd í Føroyum.

Til nr. 4:

Upplýsingar um, hvussu støðan er í mun til fjølmótstøðuførar bakteriur á ymsu útlensku sjúkrahúsum, eru ikki skipað á slíkan hátt, at tað letur seg gera.

Landssjúkrahúsið er í samráðingum við Ríkissjúkrahúsið, sum móttækur yvir 90 % av okkara sjúklingum í viðgerð uttanlands, um eina avtalu um kunning millum partarnar. Avtalan hevur við sær, at Landssjúkrahúsið verður betur kunnað um støðuna í mun til fjølmótstøðuførar bakteriur á Ríkissjúkrahúsinum og fær betur møguleika at fyrbyggja, at sjúklingar, sum koma aftur á Landssjúkrahúsið, bera smittuna víðari.

Til nr. 5:

Tað hevur víst seg at vera trupult at megna at seta ein mikrobiolog í starv á Landssjúkrahúsinum. Landssjúkrahúsið hevði avtalu við ein ráðgeva (konsulent) innan økið í mong ár. Síðan hesin, fyri árum síðan, fór frá vegna aldur, hevur avtala verið við Statens Serum

Institut um at veita hesa tænastu. Tveir mikrobiologar frá Statens Serum Institut eru knýttir at Landssjúkrahúsinum og eru í Føroyum eina ferð um árið. Annað samskipti fer fram umvegis telefon, teldupost og video-fundir.

Til nr. 6:

Smittuverjufrøðingurin og infektiónsmedisinarin á Landssjúkrahúsinum kunnað um evnið í miðlunum. Eisini hevur smittuverjufrøðingurin á Landssjúkrahúsinum skipað fyri ráðstevnu um fjølmótstøðuførar bakteriar.

At kunna almenningin og kommunulæknar er ein av uppgávuunum hjá Landslækninum. Kommunulæknar eiga at kunna sjúklingar um skynsama antibiotikanýtslu.

Somuleiðis hava Landssjúkrahúsið og kommunulæknarnir eisini eitt tætt samstarv á hesum økinum. Kommunulæknarnir eru bodnir við til framløgu og samskipti, tá mikrobiologarnir frá Statens Serum Institut gera antibiotika góðskuskoðan á Landssjúkrahúsinum og taka lut í samskiptinum.

Til nr. 7:

Landsstýrismaðurin hevur ta áskoðan, at tørvur er á at taka málið um fjølmótstøðuførar bakteriar í størsta álvara. Ein røð av tiltøkum eru longu sett í verk innan sjúkrahúsverkið at forða fyri fjølmótstøðuførum bakteriar, og verður dentur lagdur á støðugt at menna hesi tiltøk. Tiltøkini fevna bæði um støðuga førleikamenning hjá starvsfólkum; at styrkja kliniska farmaci, og at reingerðin framvegis verður á einum sera høgum støði.

Umframt hesi tiltøkini er tørvur á at fylgja gongdini á økinum neyvt, og støðugt at seta munadygg tiltøk í verk til tess at fyrbyggja fjølmótstøðuførum bakteriar. Við støði í hesum hevur landsstýrismaðurin gjørt av, at orðast skal ein antibiotika politikkur fyri Føroyar, sum skal koma í gildi skjótast gjørligt. Skjótul er settur á hetta arbeiðið, sum fer at verða gjørt í samráði við viðkomandi partar á økinum.

Tórshavn, 16. august 2017

Sirið Stenberg
landsstýriskvinna